

Otvorena privreda

Prof.dr Maja Baćović

11/05/2023.

Tražnja za dobrima u otvorenoj ekonomiji

- Tražnja za domaćim dobrima u otvorenoj ekonomiji jednaka je

$$Z = C + I + G - \frac{IM}{\varepsilon} + X$$

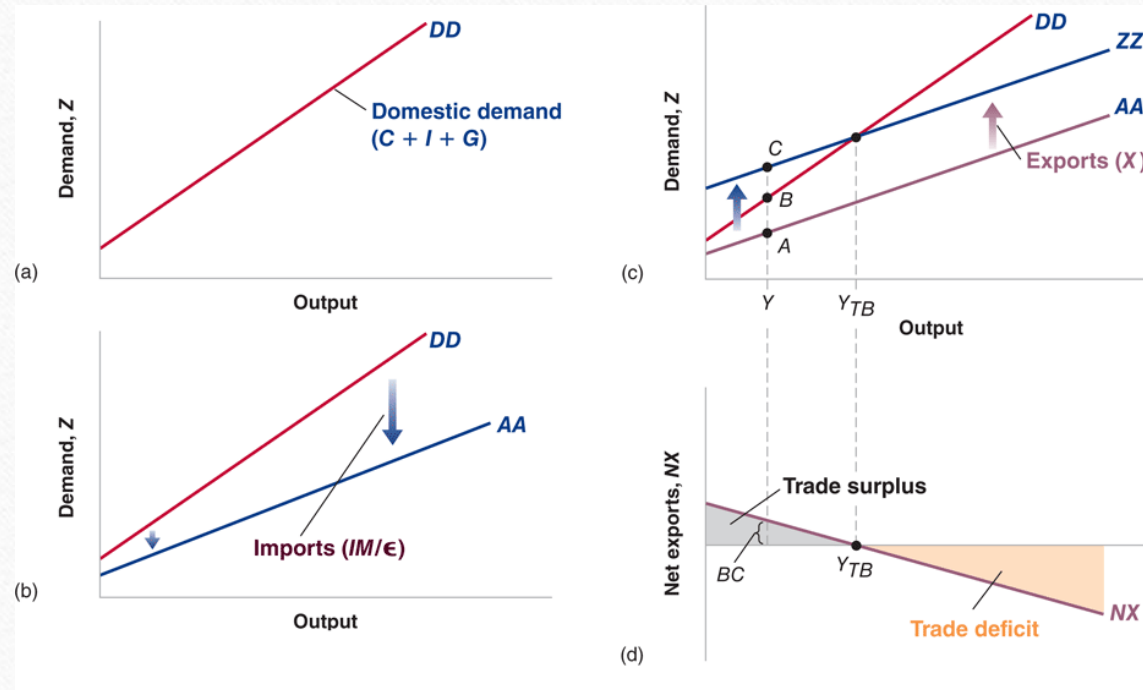
- $\frac{IM}{\varepsilon}$ - Vrijednost uvoza izražena u domaćim proizvodima
- Determinante uvoza: dohodak, devizni kurs
- Determinante izvoza: inostrani dohodak, devizni kurs

Tražnja za dobrima u otvorenoj ekonomiji

- Tražnja za domaćim dobrima u otvorenoj ekonomiji jednaka je

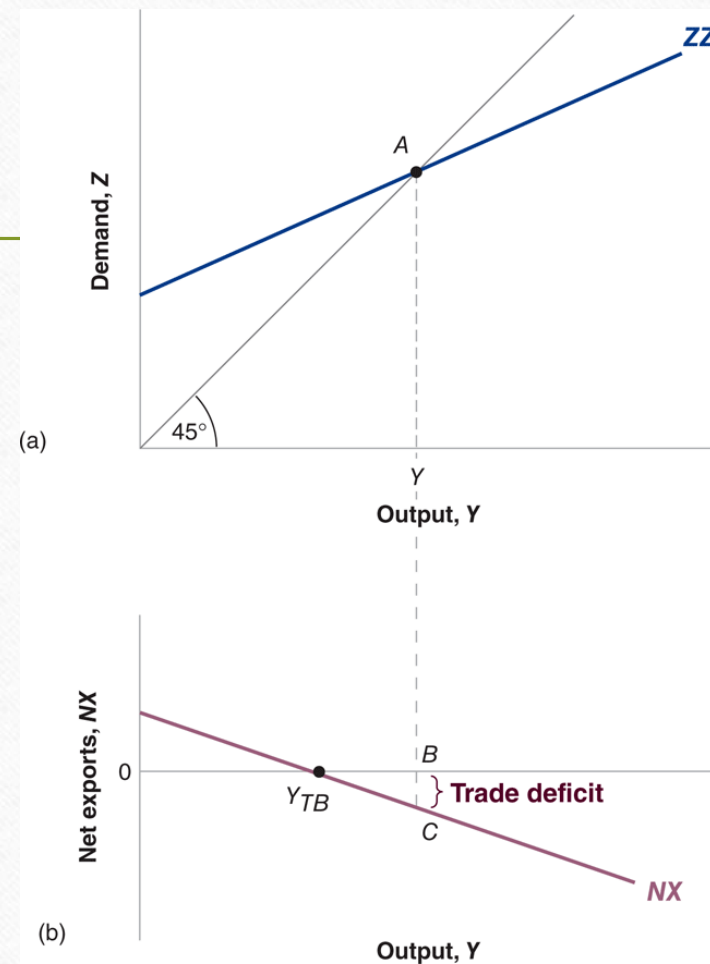
$$Z = C(Y - T) + I(Y, r) + G - IM(Y, \varepsilon)/\varepsilon + X(Y^*, \varepsilon)$$

Tražnja za domaćim dobrima i neto izvoz

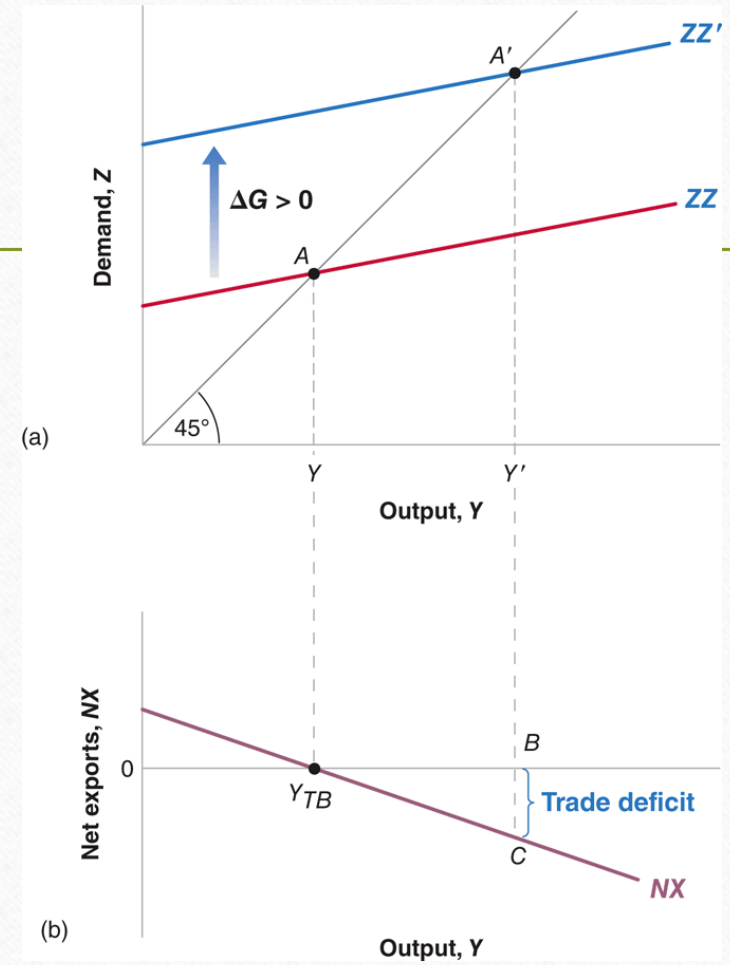
Ravnatežna proizvodnja i trgovinski bilans

- Tržište dobara nalazi se u ravnoteži kada je domaća proizvodnja jednaka tražnji za domaćim proizvodima
- Pri ravnotežnom nivou proizvodnje, može se javiti deficit/suficit trgovinskog bilansa

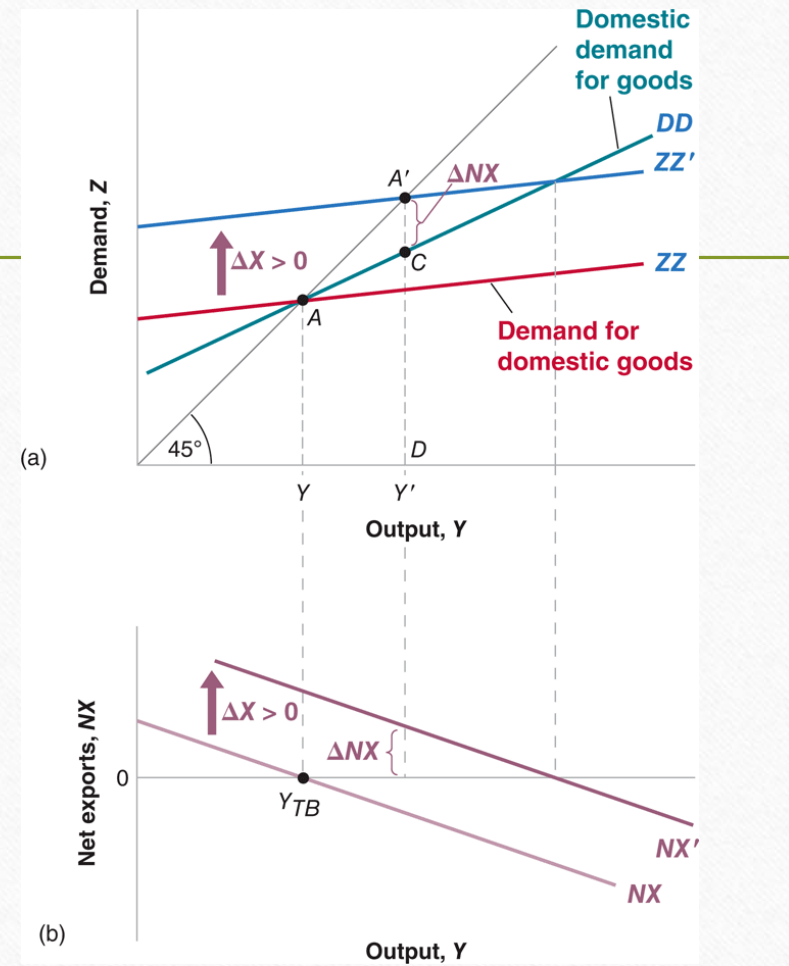
Rast domaće tražnje

- Rast proizvodnje i trgovinskog deficita

Rast inostrane tražnje

- Rast proizvodnje i trgovinskog suficita

Štednja, investicije i trgovinski bilans

$$Y = C + I + G + X - \frac{IM}{\varepsilon}$$

$$S = I + G - T - \frac{IM}{\varepsilon} + X$$

$$NX = S + (T - G) - I$$

- Trgovinski suficit mora da odgovara višku štednje u odnosu na investicije, a trgovinski deficit višku investicija u odnosu na štednju

Proizvodnja, kamatne stope i devizni kurs

- Povećanje kamatne stope vodi smanjenju investicione potrošnje a zatim i tražnje za domaćim proizvodima. Ovo preko multiplikatora dovodi do smanjenja proizvodnje
- Povećanje realnog deviznog kursa dovodi do pomjeranja tražnje za svim dobrima u pravcu stranih dobara, što smanjuje neto izvoz. Smanjenje neto izvoza vodi smanjenju tražnje za domaćim proizvodima i smanjenju proizvodnje

Ravnoteža na finansijskim tržištima

- Ravnotežni uslov

$$\frac{M}{P} = Y(L, i)$$

- U otvorenoj ekonomiji, tražnja za novcem zavisi od tražnje domaćeg stanovništva za domaćom valutom, ali i tražnje nerezidenata

$$E_t = \frac{(1 + i_t)}{1 + i_t^*} E_{t+1}^e$$

- Povećanje domaće kamatne stope vodi povećanju deviznog kursa
- Povećanje strane kamatne stope vodi smanjenju deviznog kursa
- Povećanje očekivanog deviznog kursa dovodi do povećanja tekućeg deviznog kursa

Povezivanje tržišta dobara i finansijskog tržišta: IS-LM model

- Tržište dobara

$$Y = C(Y - T) + I(Y, r) + G - NX(Y, Y^*, \varepsilon)$$

- Finansijsko tržište

$$\frac{M}{P} = Y(L, i)$$

- Uslov kamatnog pariteta

$$E_t = \frac{(1 + i_t)}{1 + i_t^*} E_{t+1}^e$$

$$\text{IS: } Y = C(Y - T) + I(Y, r) + G - NX(Y, Y^*, \frac{(1+i_t)}{1+i_t^*} E_{t+1}^e)$$

$$\text{LM: } \frac{M}{P} = Y(L, i)$$

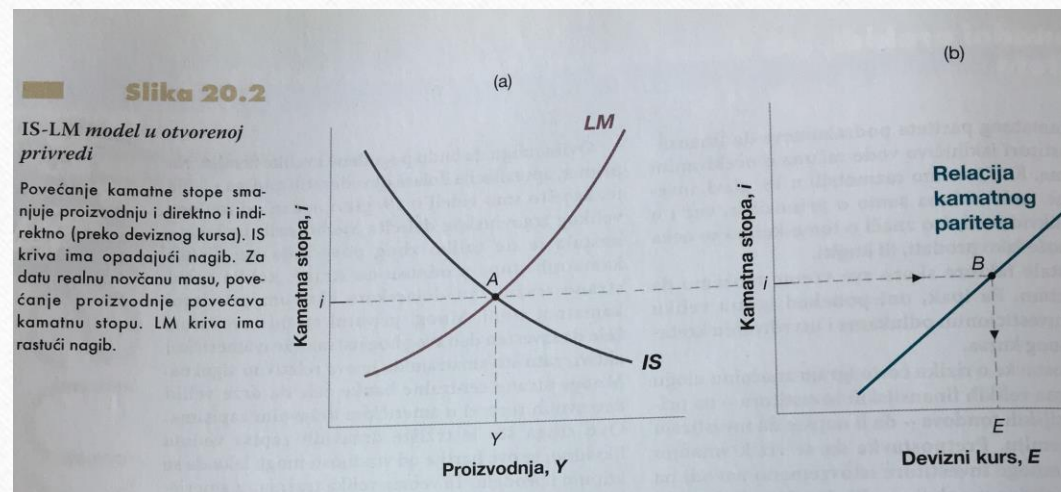
IS relacija

$$\text{IS: } Y = C(Y - T) + I(Y, r) + G - NX(Y, Y^*, \frac{(1+i_t)}{1+i_t^*} E_{t+1}^e)$$

- Povećanje kamatne stope ima dva efekta:
 - Direktan efekat na investicije
 - Drugi efekat, prisutan samo u otvorenoj privredi, djeluje preko deviznog kursa. Povećanje domaće kamatne stope dovodi do povećanja deviznog kursa. Apresijacija dovodi do smanjenja neto izvoza a time i tražnje za domaćim proizvodima, i smanjenja proizvodnje

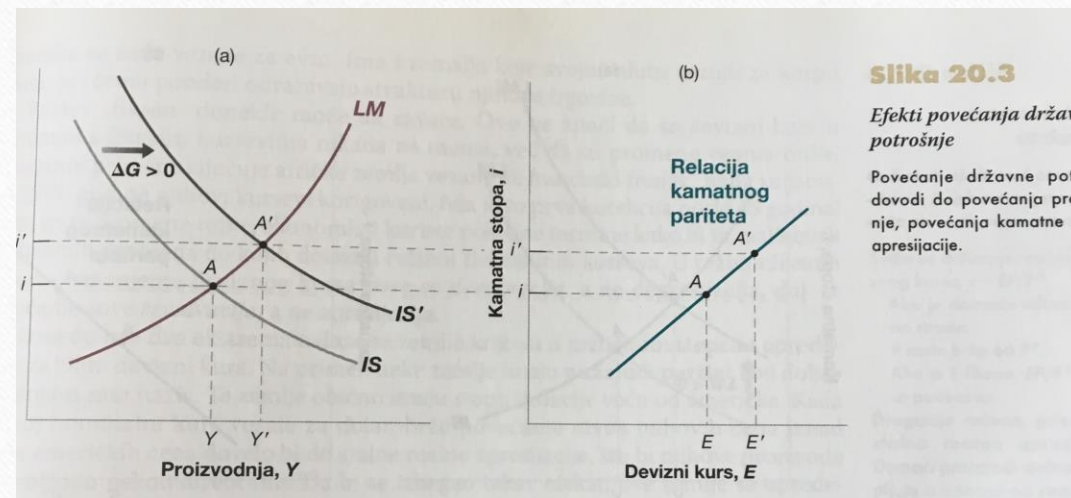
IS-LM u otvorenoj ekonomiji

- IS kriva ima opadajući nagib. Povećanje kamatne stope dovodi i indirektno preko deviznog kursa do smanjenja tražnje i proizvodnje
- LM kriva ima rastući nagib. Povećanje dohotka povećava tražnju za novcem, što vodi rastu ravnotežne kamatne stope

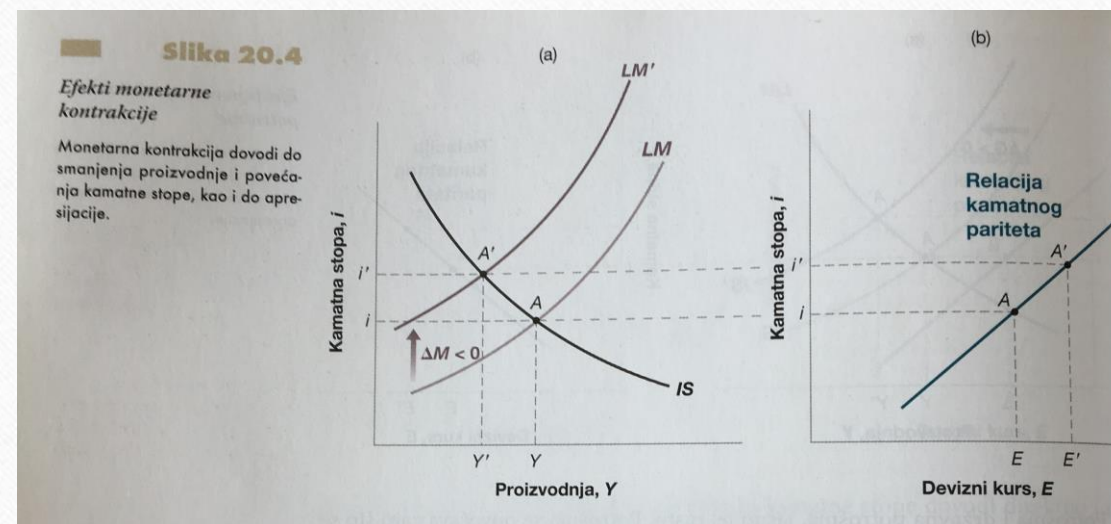
Efekti fiskalne politike u otvorenoj ekonomiji

- Rast državne potrošnje vodi rastu tražnje, rastu proizvodnje i rastu kamatnih stopa
- Povećanje kamatne stope vodi apresijaciji deviznog kursa
- Viša kamatna stopa i apresijacija smanjuju domaću tražnju i proizvodnju, što neutrališe efekte državne potrošnje na proizvodnju

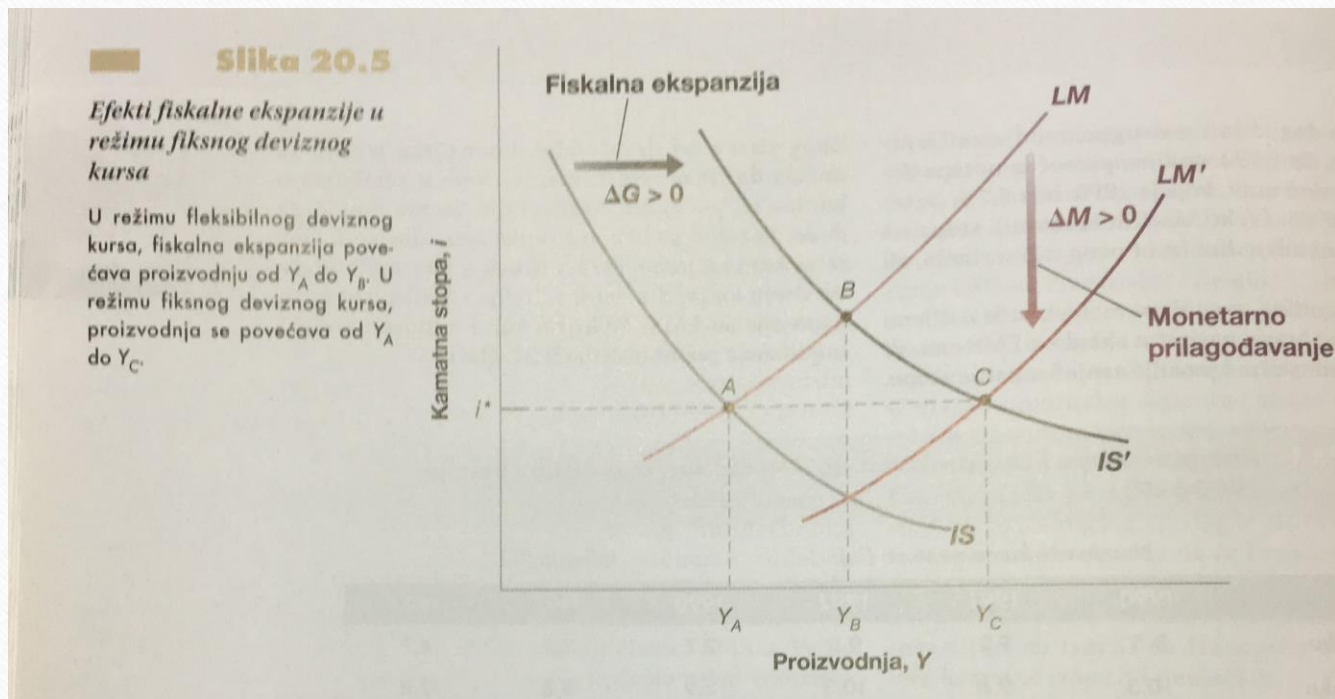
Efekti monetarne politike u otvorenoj ekonomiji

- Povećanje novčane mase vodi smanjenju kamatnih stopa, rastu proizvodnje i depresijaciji
- Smanjenje novčane mase vodi povećanju kamatnih stopa, odnosno smanjenju proizvodnje i apresijaciji

Fiskalna politika u režimu fiksnog deviznog kursa

- Monetarno prilagođavanje

Režimi deviznog kursa

- Sporazum u Breton Vudsu (1944) – režim fiksnog deviznog kursa, uz fiksiranje cijene valute za US\$
- Od 1973. godine postoje dva režima: fluktuirajući i fiksni režim deviznog kursa (moguća je i kombinacija oba režima)

Devizni kurs u srednjem roku

- U kratkom roku, u režimu fleksibilnog deviznog kursa, depresijacija je moguća uz ekspanzivnu monetarnu politiku
- U režimu fiksnog deviznog kursa, zemlja mora da „brani“ kurs, ili da često mijenja njegovu vrijednost ako želi da depresira kurs kako bi popravila spoljno-trgovinski bilans
- U srednjem roku, privreda ostvaruje isti devizni kurs, bez obzira na režim

Agregatna tražnja u režimu fiksnog deviznog kursa

- U otvorenoj privredi s režimom fiksnog deviznog kursa, agregatna tražnja ima oblik:

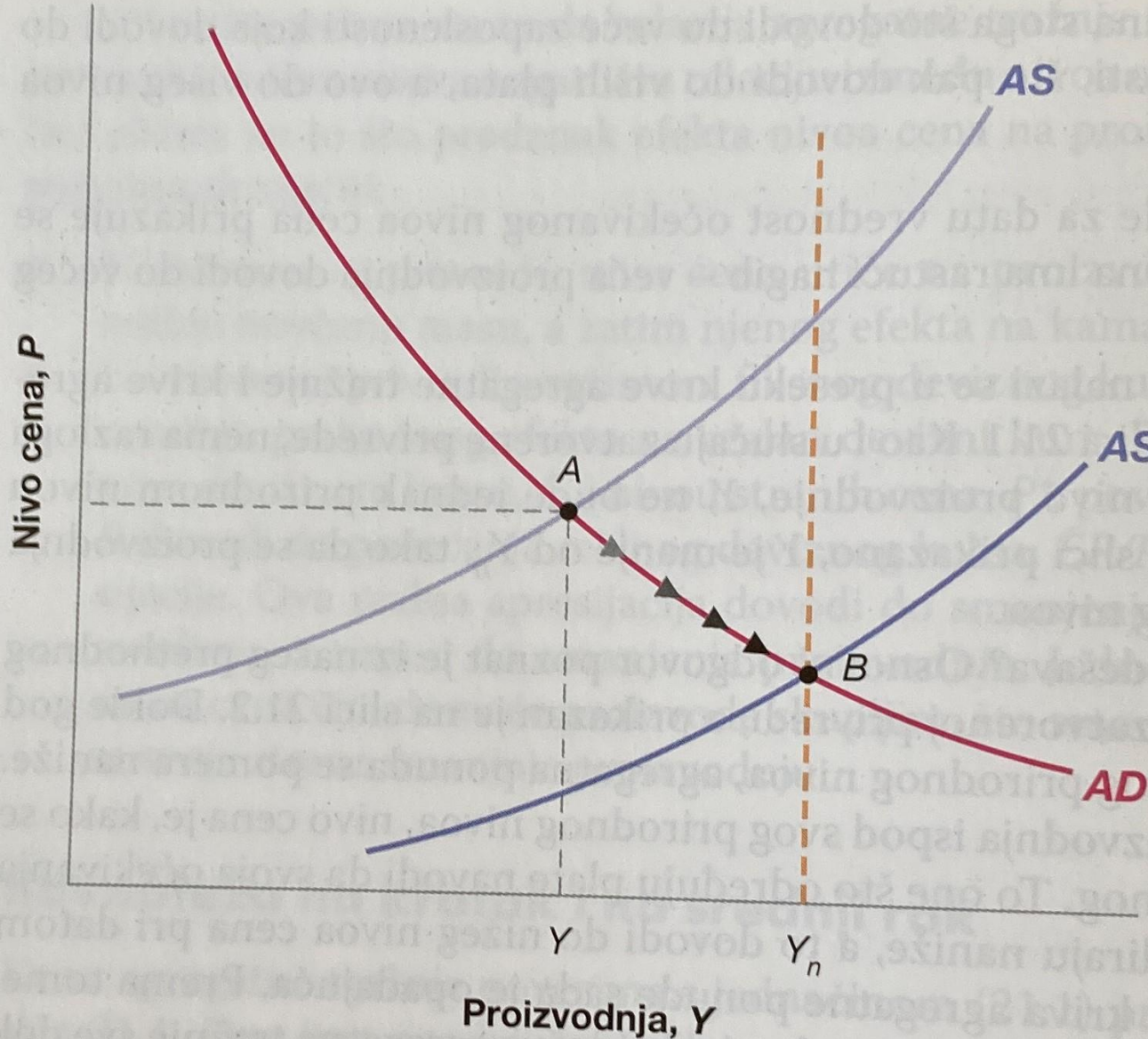
$$Y = Y \left[\frac{\bar{E}P}{P^*}, G, T \right]$$

- Proizvodnja zavisi od realnog deviznog kursa, domaćih i stranih cijena, državne potrošnje i poreza
- Povećanje realnog deviznog kursa vodi smanjenju proizvodnje; povećanje državne potrošnje vodi rastu proizvodnje; rast poreza vodi smanjenju proizvodnje

Slika 21.2

Prilagođavanje u režimu fiksno deviznog kursa

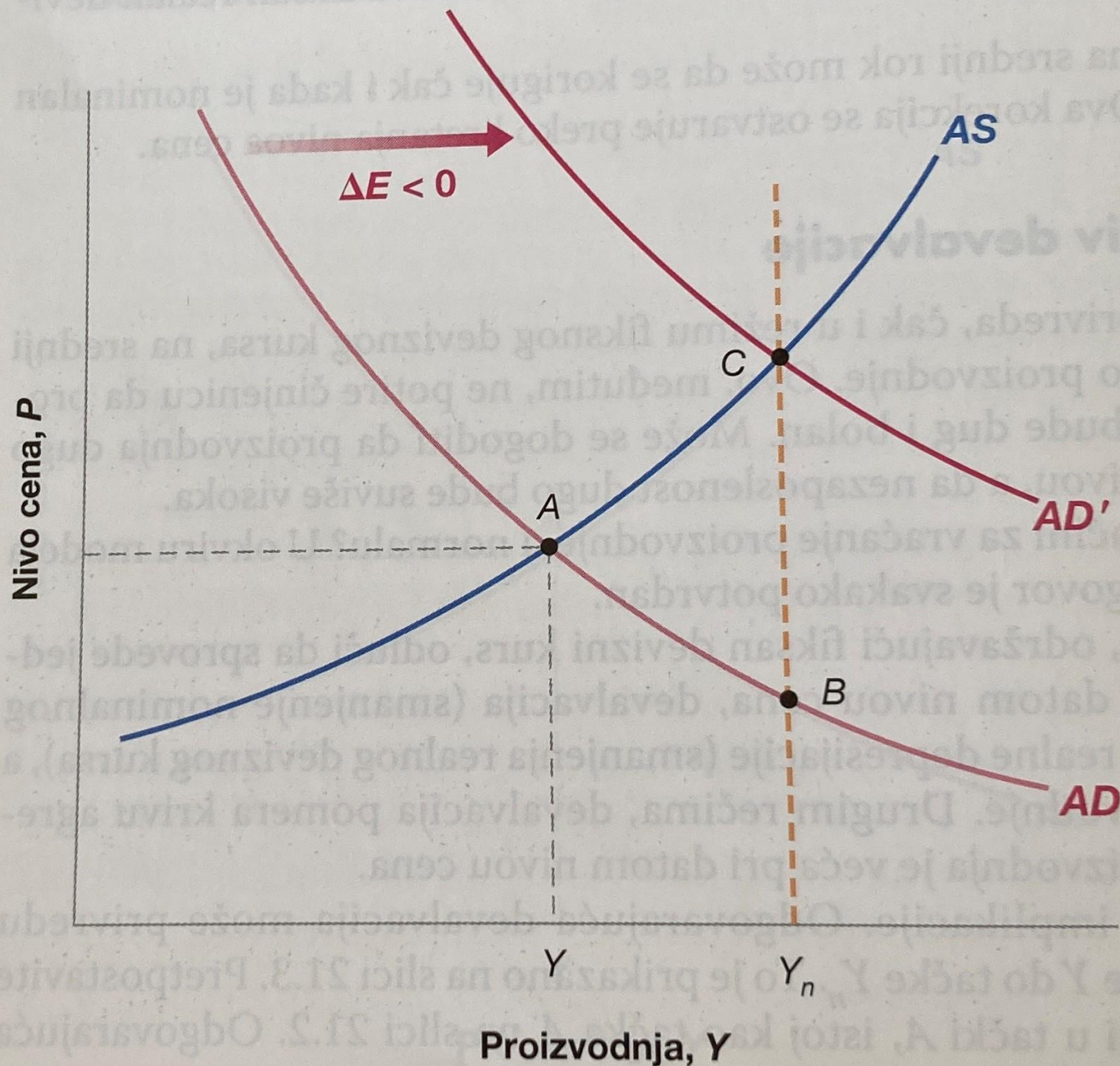
Kriva agregatne tražnje vremenom se pomera naniže, što dovodi do smanjenja nivoa cena, do realne depresijacije, kao i do povećanja proizvodnje. Ovaj proces se završava kada se proizvodnja vrati na svoj prirodni nivo.

Slika 21.3

Prilagođavanje uz devaluaciju

Odgovarajuća devaluacija može da pomeri agregatnu tražnju udesno, što privredu premešta u tačku C. U tački C proizvodnja se ponovo nalazi na svom prirodnom nivou.

Kretanje deviznog kursa u režimu fleksibilnog deviznog kursa

- Devizni kurs zavisi i od očekivane kamatne stope u zemlji i inostranstvu, ali i očekivanog deviznog kursa
- Svaki faktor koji pomjera tekuće ili očekivane domaće i strane kamatne stope, mijenja i vrijednost deviznog kursa